

United States Holocaust Memorial Museum.

Rozhovor s Václavem Kubíkem

RG-50.675.0026

Dobrý den.

Dobrý den.

Můžu se vás zeptat na vaše jméno, jak se jmenujete?

Václav Kubík.

Kdy jste se narodil?

Čtvrtýho desátý devatenáct set dvacet.

Byli jsme u vás asi před dvěma měsíci...

Ano.

A vy jste nám vyprávěl o tom, co jste zažil tady hlavně za války v Terezíně a v jeho okolí. Rádi bychom tyto vaše vzpomínky dneska zaznamenali, mám s sebou poznámky z toho, o čem jsme si minule povídali, a je možné, že se budu vracet k těm poznámkám a že z nich budu klást otázky. Můžu se vás tedy zeptat na minulost, tak jak si jí pamatujete?

Kde jste bydlel vlastně před válkou, koncem třicátých let?

V tomto domě jsem bydlel, narodil jsem se v domě číslo devadesát dva, a potom si mě vzal otec sem a tady bydlím prakticky od dvou let.

A kde to jsme vlastně? Jak se to tady jmenuje?

Bývaly to Německé Kopisty, to si vymyslel císař František, jo, a nikdy tu žádný Němec nebydlel, akorát jeden kočí byl na velkostatku, no a ten se jmenoval Sommer, Sommer, tak ten jediný Němec, jinak tady nebyli. Nikdo.

A jsme na předměstí Terezína, bych doplnil.

Ano, patříme k Terezínu.

Kam jste chodil do školy?

Chodil jsem, obecnou školu jsem vychodil tady v Novejch Kopistech a měšťanku v Terezíně. V Terezíně jsem se taky vyučil, tři roky jsem se tam učil, a pak začala okupace a už jsem tam byl za tý doby, když přicházeli židé, a překvapení pro nás bylo, že nesměli chodit po chodníku, museli chodit po silnici...

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

K tomu bych se dostal za chvíli, zůstaňme ještě chvíli v tom období předválečném, žili nějakí židé zde v Nových Kopistech?

Tady nebyli nikdo, jenom v Terezíně.

A kdo... Znal jste... Pamatujete si nějaké židovské rodiny z Terezína?

Pamatuju si dobře, doktor Leichtag, to byl nejhodnější doktor, ten chodil léčit tady ty místní obyvatele, kteří prováděli jen tu zemědělskou činnost a jiný příjem neměli, takže často byli úplně bez peněz, a on chodil je ošetřovat i zadarmo, výbornej. Pak tam byl obchodník se železem, nějaký pan Beneš, výbornej člověk, hodnej, ochotnej, a pak tam byli...

No minule jste ještě zmínil Kornfeldovi, pokud se nemýlím.

Kornfeldovi tam bydleli a ten dům tam zůstal, a já nevím, kde jsou, ti Kornfeldovi zmizeli. On ten doktor Leichtag taky. Akorát jeho syn jim prej utekl, Němcům, a ten snad se zachránil, já to nemám jistý, ale slyšel jsem to. A ti Kornfeldové, paní byla jako Árijka, ta byla Češka, a oni prováděli nějaký velkoobchod něčím, to nevím čím. Velkoobchodník to byl, Kornfeld.

Vzpomenete si, jaké byly vlastně vztahy Čechů, židů a Němců před válkou v Terezíně a v okolí?

To nebylo vůbec znát, vůbec se to od sebe nelišilo, například, lidi si vážili toho majitele ty prodejny s kovovými součástkami a stavebninami kovovými jako doktora Leichtaga, protože byl hodnej, on byl silnější, taková vazba, ale třeba máho tátu přišel navštívit, táta byl na smrtelný posteli, poslal do nemocnice a zadarmo, přijel autem a zadarmo, léky, nic, nic se neplatilo... No akorát je mi neznámá ta rodina Kornfeldovic, to byli jako lidé, který nikdo neznal, protože oni obchodovali něčím, o čem nikdo nevěděl, jo. No ale jinak v Terezíně se žilo, klidně, pokojně, vojenský město, plný město vojáků a teda barů a tak dále... a děvčat, jo... akorát se tam vyskytovaly chudší vrstvy, který se živily jenom tím, že někomu ukládali uhlí a tak dále, takový drobný práce pro domácnosti, ale jinak se lidi snášeli. Němci se tam nevyskytovaly, ti se vyskytli až po obsazení, taxikář najednou byl Němec, ale moc se jich tam nehrnulo. Jo a nějaký krejčí, toho pak lidi po válce roztrhali na nádraží na kusy, ten se dal k Němcům a udával.

Vy jste třeba někdy navštívil některou z těch židovských rodin, byl jste u nich na návštěvě?

Byl, právě u těch, jak jim říkáme?

Kornfeldovi?

Kornfeldovi, tam jsem přišel do místnosti, oni totiž si libovali v tom, že měli temno, v tom pokoji byly takový závěsy, tam byla tma, já jsem se ulekl, ležel tam zřejmě umírající dědeček, úplně bílej, jako tohle, já jsem se toho ulekl... Ale bylo to, u nich to bylo normální, jo, no tak to byl jako můj první dojem, jinak v těch rodinách dalších, tam jsem nebyl nikdy, nikdy, ačkoliv jsem se dostal do všech domů v Terezíně, dělali jsme klíče, takovýhle obrovský klíče k těm vstupním vratům, jo, to byly obrovský, obrovský klíče. A tak do všech rodin jsem se dostal, do všech skoro. Důstojnických, a vysoký důstojníci a tohle, ale tadyhle do těch ne, do těch. I když toho Beneše jsem měl rád, já byl učedník a chodil jsem nakupovat, a když jsem se vracel, tak on už proč se vracím, co jsem chtěl, abych náhodou neodešel s prázdným, tak hned mi něco nabídl.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

A měli děti tyto rodiny, znal jste se s jejich dětma?

No doktor Leichtag měl toho syna, s dcerou toho majitele tý prodejny Beneše, ten si vzal jeho dceru a měli spolu chlapce, pěknýho kluka, a toho vzali taky do toho tábora, do Osvětimi nebo kam je vozili, a někdo mi říkal, z těch co už jsou po smrti, že jim utekl ten kluk.

Chodil s vámi do školy někdo z těch židovských dětí?

Nechodil, nechodil.

Vzpomenete si, jakým způsobem se proměnil život těch židů, žijících v Terezíně, po německé okupaci?

Já totiž v tomhle tom mám smůlu, já už byl v té době sirotek, jsem neměl tátu ani mámu, a neměl jsem ani zimník, čili já jsem musel jít do skály do Libochovan, dvacet roků, to každěj nevydržel, tak jsem... Co jsem chtěl říkat, jo...

Vy jste na začátku zmínil, že si pamatujete, že židé nesměli chodit po chodníku.

Po chodníku, to byla pro nás novinka, divili jsme se, co je to za pořádek, udivovalo nás to už jako učedníky, jako mladý kluky, proč to je, vždyť jsou to lidi jako... Dokonce jsme viděli, jak jsou tam i doktoři... A to jsem zapomněl, když potkali německýho vojáka, tak museli smeknout, to byly pro nás novinky, to tam dříve nebyly takový rozdíl, to když šel generál, tak civilistu to nezajímalo, ani generál ho nezajímal. A najednou německej voják měl přednost před doktorem, že byl žid, to bylo pro nás překvapení teda.

A jaké další nařízení se dotkly ještě židů po okupaci, vzpomenete si? Co směli a nesměli?

To já právě jsem chtěl už zdůraznit prve, já právě už jsem neměl možnost se tam dostat, tam se dovnitř nesmělo, jenom projet tou ulicí na Prahu, jo, tam se mohlo, ale já jsem tam nikdy nešel, tou ulicí jsem nikdy nešel, protože do práce jsme jezdili na kole, to znamená hodinu do Libochovan do lomu, a zpátky zase hodinu, takže já jsem nemohl courat okolo, i když potom jsem se tam dostal, že namluvil jsem si děvče tady z vesnice, dva roky jsme spolu skoro žili, poněvadž jsem měl sám pokoj tam vepředu... Tady byli lidi vyhnaný Němcema, nahoře byli lidi vyhnaný Němcema, tady bydlelo pěti lidí, protože je vyhnali Němci z Lovosic, no tak...

No a v kterém období vy jste vídal třeba to, jak ten židovský doktor musel zdravit prostého německého vojáka? To mohlo být kdy, přibližně?

No, prosím?

Kdy to tak mohlo být, to bylo někdy na začátku po okupaci nebo...?

Už v tom roce čtyřicet jsem tam pořád ještě byl, pořád jsem tam ještě dělal, ale mistr už neměl na vejplaty, tak jsem musel odejít.

No a předtím, než jste odešel, byl jste tam ještě... Co si ještě pamatujete z toho období perzekuce židů, předtím, než jste musel odejít?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

No já jsem neměl, myslím, že už jsem to říkal, já už jsem neměl možnost se mezi ně dostat, tam už se potom nesmělo, když ten Terezín vystěhovali, tak už se tam nesmělo, tak jsem nemohl už navázat s nikým kontakt, já jsem nevěděl, jak jsou na tom. I když jsem potom viděl, když byly Lidice a tak dále, tak ty dvě ženy, co pásli ty lidický ovce, to byla ta doktorka, jak se jmenovala, kristapána, jak Košvanec tam za ní vozil ty potraviny, tak ta paní doktorka, ona teďka umřela. Tak to byly krásný ženský a ty jsme vídávali, my jste měli totiž právo na celý tý litoměřický kotlině na sečení tý trávy, naše obec měla od císaře takovej glejt na to, no tak ty jsme ta vídávali. Nestýkali jsme se s nimi, já jsem se s nimi nestýkal nikdy, protože esesáci tam všude hlídali a sledovali to, oni se jim taky líbily, ale nemohli nic dělat, jo. Oni nesměli s nima se kontaktovat.

Takže pokud tomu správně rozumím, tak vy jste vídával nějaké židovské dívky nebo ženy takhle pracovat?

No.

A ony byly... Tam byl nějaký dozor nad nimi nebo byly někým hlídány?

No jistě, hlídal, a oni měli i vlastní policii potom, to jsem se dozvěděl, že mají policii vlastní, a německou taky, německej dozor byl jako navrch.

Vy jste říkal, že pásli lidické ovce...

Ty lidický ovce, no.

Co to znamená, lidické ovce?

Ty ovce z Lidic, co přivezli z Lidic, když tu ves vypálili, tak ty ovečky naházeli do aut a odvezli je sem do Terezína. Na tu kotlinu, protože tam se mohly pást celej rok.

Jak víte, že to byly lidické ovce?

No to jsem se dozvěděl od Košvance, protože ten to věděl.

No a ještě v tom roce třicet devět, čtyřicet, když jste ještě chodil do toho Terezína, viděl jste tam třeba, jak jsou židé... Jak tam nějakým způsobem pracují, nebo byl jste svědkem toho, že by je někdo nutil do nějakých veřejných prací?

To jsem já neviděl, to já jsem neviděl, já jenom vím, že stavěli tu dráhu, oni přeci nejdřív museli chodit z nádraží...

Zůstaňme ještě chvíli v tom roce třicet devět, čtyřicet, vlastně když jste ještě jezdil do Terezína, potkal jste tam ještě někdy ty vaše známé židy, ty židy, které jste znal před válkou, pana Leichtaga, Beneše, Kubíka? Nebo pardon, Kornfelda.

Kornfelda.

Potkal jste se ještě v tom období, kdy už proti nim byly nějakým způsobem zavedeny...?

Ne, jenom s Benešem, Beneš tam byl dlouho, ještě prodával to železo a zámky, a tak dále, klíče a šrouby... A toho jsem viděl možná naposledy z těch, co jsem znal, no doktora Leichtaga jsem taky viděl, on sem jezdil hodně do vesnice.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

A vzpomenete si, jestli třeba museli mít nějaké označení na oblečení?

No jo, to měli, to měli hned, jak tam přišli, tu žlutou hvězdu měli hned, to byla pro nás taky navinka, jsme nevěděli, co to znamená, proč to maj.

No a ten Beneš ten prodával, vy jste říkal, že měl prodejnu s nějakým zbožím, železářství že měl vlastně.

No tak, tak, tak, vedle, tam je teďka prodejna, jak se to jmenovalo, prokristapána, no jeho protějšek byl taky modernější, on měl jenom takový to podloubí a tam měl pult a tam prodával, jo, tak to nebylo nějaký výstavní, že měl výkladní skříň a tak dále, to vedle tam to bylo, tam už to bylo moderní, tam byly výkladní skříňe a tam všechno bylo vyložený, co oni tam mají.

No a Němci ho nechali dál provozovat ten obchod?

No oni pak mu to sebrali, oni sebrali i naší dílnu, oni jim to prodávali vlastně, tu naši dílnu zámečnickou prodali židům, tam byl soustruh a brusky a chromování a niklování a to všechno, kovárna tam byla, tak oni to prodali židům. A Němci jim to potom sebrali, koukal jsem, že ta celá dílna, tam je jenom obrys na tý zdi, je to zbouraný, všechno je pryč, to tam za války už nenechali.

A kdy vlastně začali přicházet ti židé mimoterezínští, kdy vlastně sem začali Němci svázet židy, na to si pamatujete?

No, no tak, já si na to pamatuju jenom tak, že my jsme měli tam v Bohušovicích potom lékaře, když v Terezíně odešli ti lékaři, tak jsme měli v Bohušovicích lékaře, tak jsme chodili k doktorovi do Bohušovic... Tak jsme viděli, nebo potkávali jsme ty transporty, jak šli z nádraží z Bohušovic, to byla katastrofa, čili většinou starý lidi, ubohý s velkými zavazadly, každej co asi mohl unést si bral, tak to asi bylo, tak sotva šli... No tak pak no to postavili tu dráhu.

Můžete mi nějak blíž popsat, to co jste viděl, to jak pochodují skupiny lidí. Říkal jste, že byli staří...

Starý, chudáci, ženský starý, ti sotva chodili, ti nikdy nemohli moc chodit, určitě byli hodně starý. Většina starý, mladý jsem tam alespoň jí neviděl nikdy.

Doprovázel je někdo, nějaký dozorcí nebo...?

Dozorci, doprovázeli.

Vzpomenete si, jestli to byli čeští policisté nebo němečtí vojáci, kdo to mohl být?

Německý, německý. Já mám jeden takovej kacířskej příběh, ale to jsem já neviděl, jenom mi to řekl kamarád, kterej jezdil do toho lomu tam za Terezínem, byly Počáply a tak dále, tak ten mi řekl, že asi pětadvacet nebo dvacet židů bylo zavřených na Malý pevnosti, a ti byli chudáci, a oni mi řekl, ten jeden kamarád, že viděl, jak jeden z těch židů si odskočil na velkou do škarpy, Němec ho viděl, musel to sníst... Tak já jsem to neviděl, ale to by mi to neříkal, kdyby to nebyla pravda, takže to mi jako vzalo mír, no.

Říkal jste, že ti staří lidé, kteří byli nuceni jít z Bohušovic do Terezína si nesli zavazadla, viděl jste třeba, že by někdo ty zavazadla opustil, protože byly moc těžký?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Neviděl, neviděl jsem to.

Viděl jste třeba někoho, kdo by upadl a nemohl dál jít?

Neviděl, to jsem neviděl, ale viděl jsem, že jdou, sotva že jdou, že jsou úplně chudáci.

Docházelo tam k nějakým násilnostem, že by...?

To ne, po té cestě jsem to neviděl, protože jsme jeli na kole, tak jsme se jenom mihli takhle a... A transporty veliký to byly.

Byli ti lidé nějakým způsobem označeni, měli na sobě nějaká znamení?

No to už měli ty hvězdy potom, tu Davidovu hvězdu nosili, no.

A vzpomenete si na tu atmosféru, jestli tam byl křik, nebo to bylo potichu?

Potichu, potichu... Smutek... Ten průvod provázel smutek, protože v tolika letech jít do vyhnanství je trest Boží, to je... To je nepříjemná věc pro každého.

Kolik lidí mohlo být v tom průvodu?

Sto až... Sto až víc, mně to připadalo, jako že je to celej vlak.

Viděl jste někdy, byl jste někdy svědkem toho, jak židé vystupují v Bohušovicích z vlaku?

Já jsem, tam už jsem se nedostal, tam už byly strážce, tam to seřadili a pak vyšli ven, ale tam jak byli u vagonů, to jsem neviděl nikdy.

Třeba někde u nádraží, nebo že by někde stáli, to jste viděl? Že by někde...?

Oni vystupovali ne na osobním, ale na tom nákladním nádraží, na nákladním, tam vystupovali, ne na nádraží pro civilisty, tam ne, jim to připadalo jako dobytek, jo. Tam se skládal taky dobytek.

A vy jste to někdy viděl, jak vystupují z těch vlaků? Jestli jste někdy viděl, jak vystupují z vlaků?

No to jsem viděl.

A můžete nám to popsat, jakým způsobem to probíhalo?

Já jsem to viděl vždycky z té vzdálenosti od silnice k těm vagonům, takže já jsem neviděl, jestli je bili, oni by je asi nebili, já myslím, že nebyli všichni kór takový bestie, i když já je neomlouvám, Němce já neomlouvám, protože Liberec, Litoměřice, všichni měli ruce nahoře, takže odpovědnost za tyhle zločiny nese celej národ, já jsem to viděl ve filmu, v Německu potom, v NDR, že toto zůstává navěky ostudou německého národa, to bylo v biografu, v Pirně.

Zmínil jste, že jste i viděl, jak se staví ta železnice z Bohušovic...

No to taky, tam jsme nesměli, ale věděl jsem, že to stavějí židi, to jsem věděl, ale my jsme tam nesměli, a stavěli to jenom židi, posledně jsem to říkal, já jsem si to ověřoval, jak to bylo teď, ono už není koho se zeptat, on už tady nikdo není z těch lidí, nás bylo třeba dvanáct jako taková porevoluční garda, to byla jako náhrada policie, ti jako ztratili důvěru, protože se s Němcema paktovali, tak těm se

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

nevěřilo, tak my jsme dělali takhle náhradu za tu policii, no tak z těch dvanácti už nikdo nežije. Sám já jsem jenom, už není nikdo, koho se zeptat, jak teda...

Ale to že tu železnici staví židé, to jste se dozvěděli již za války?

No, to už za války, to vědí všichni, to věděli tady všichni, a odkad' to jde, to tam ty váhy v Terezíně, naproti tý zásobárně, to ještě dneska, když tam filmovali, tak tam znovu natáhli ty koleje, dlouho tam zase byly, tak tam oni nastupovali... když odjížděli...

Jakým způsobem vlastně lidé vnímali v okolí Terezína ten židovský úděl, to že jsou sem přiváženi a...

Já nevím, jak bych to, jak bych to řekl, oni si možná v té době lidi mysleli, že jim je tam lepší, že maj pokoj, a ono to taky byla pravda, některý měli teda pokoj od Němců, byli někde ubytovaní a dokud nepřišel transport, tak se nic nedělo, dostávali jídlo mizerný, ale kdo měl nějakýho dodavatele, tak tohle... A některý to odnesli z těch dodavatelů, říkal jsem tady truhlář Beran jim udělal tuplovaný dno od vozejku a do toho dna dával cigarety, a oni na to přišli a zlikvidovali Pepíka Berana i celou jeho rodinu, Němci.

No zmínil jste, že to byl trest Boží, že ti staří lidé museli takhle...

To nikdo z nich nečekal... Než to nepřijemný stáří, oni všichni nebyli chudý, ale podle, kdybych měl posoudit ten štrůdl těch lidí, většinou ženských, tak ti byli ubohý. To nebyli žádný boháči, to byli ubohý lidi.

A jak jste mluvil o tom, že to byl vlastně trest, je to něco, co třeba, o čem se tady lidé bavili, že je to trest pro židy za něco, co oni dělali nebo...?

To ne, to ne, to vůbec ne, to jenom věděli, že to je... Oni, celej národ nevěděl, že je to za něco, za nic, jenom za to, že byli židi, jenom za to.

A by někdo mezi českými obyvateli, protože jste zmínil, že tady byli kolaboranti a podobně, byl tady třeba někdo, kdo by vítal, že jsou židé koncentrováni v Terezíně?

To u nás nebylo, to u nás nebylo, to u nás nebylo, já se vůbec divím, že může na světě ten holokaust, čemu se říká, tomu, tý akci, existovat, když je tolik důkazů, já mám, ne tady v té posteli, ale v tamty, po válce jak věšeli takový ty různý brožury, tam je to potvrzeno, jak Němci znehodnocovali charakter toho židovstva.

Vy jste zmínil, že jistého Pepíka Berana jistým způsobem, že měl nějaký vozík... Můžete mi to popsat, on nějakým způsobem pronášel věci do Terezína? Teďka před chvílíčkou jste zmínil nějakého souseda nebo známého, který do Terezína dodával cigarety, je to tak?

No, on jim je... Oni sem dojížděli, něco si udělal, on měl truhlárnu pronajatou, tak jim dělal nějaký věci a mezitím do toho tuplovanýho spodku tam dal cigarety a oni na to přišli, tak ho zavřeli s celou rodinou, jeho umučili Pepíka, a paní jsem slyšela, že po válce prodávala v Litoměřicích někde v trafice. A kde byly její děti, to nevím, jak to dopadlo s celou rodinou.

A vy jste věděl za války, že on jim tam nějakým způsobem dodával...?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Až když to prasklo, tak jsme se to dozvěděli, ale jinak ty potraviny tam ve velkém množství nosil ten švagr, ten Košvanec Karel, jo.

A ti lidé to vlastně dělali jako obchod, že to tam dodávali za peníze? Nebo jakým způsobem vlastně získávali to zboží a dodávali to tam?

U Košvance bych to věděl tak, že oni mu... on je zásoboval velkým množstvím potravin, teda masa, cigaret a vším možným, prostě on tam pronesl třeba i celý kůzle, zabítý, pronesl ho tam... Pronesl všechno, on tam sloužil na vojně, tak to tam znal, ty cesty jak, a taky se mu to stalo možná osudným, že ho to stálo život...

Kdo to byl ten Košvanc?

To byl švagr, manžel mojí sestry, Marty Košvancový, ta byla potom zavřená dva a půl roku a už je dávno, dvacet roků je po smrti.

A jak se jmenoval jménem, Košvanc?

Karel.

A on bydlel kde?

Číslo devatenáct, v tom domě, kde jsem se narodil.

Čili to je nedaleko od vašeho bydliště.

Jo, on prostě riskoval život celý rodiny teda, to by byli Němci povraždili celou rodinu, dyť za pomoc židům v tom ukrajinským městě, jak se to tam jmenovalo, kristapána...

V Českém Malíně?

V Českém Malíně povraždili tři sta sedmdesát lidí, jenom za pomoc, žádněj jinej trestnej čin jim nebyl dokázanej, jenom že pomáhali židům. Já jsem se to dozvěděl letos, z novin, jsem si říkal, páni, je to možný tohleto...

Mě by zajímalo vlastně, co se odehrávalo tady, v Kopistech a v Terezíně, ten Košvanc tedy, jakým způsobem on dostával, s kým tam spolupracoval, komu vozil věci?

Já můžu a vzpomínám rodinu Lóblových, ten pan Lóbl, to byl jako šerif toho židovského kolektivu kolem sebe, ten je usměrňoval, on už často nabádal Košvance, aby přestal, protože to bylo veliký riziko pro celou rodinu, nepřestal... On to tam vozil, já si nemůžu vzpomenout na to jméno tý paní doktorky, jak letos umřela, kristapána...

Jo paní Roubíčková myslíte.

Roubíčková, no tak těm Roubíčkovým to tam vozil, ale všechno, on živil prasata jenom pro ně, zavařili, vyudili, zarychtovali, všechno možný, do sklenic a tak dále, tak to tam všechno navozil, všecko.

A vy jste to věděl za války, že tam tímto způsobem dodává zboží?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Já jsem to věděl, ale nehlásil jsem se k tomu, protože jsem věděl, jaký je to riziko, a jenom jednou jsem byl na nádraží, sestra mi poprosila, „Prosím tě, zajed' na nádraží, až zataví vlak od Prahy, tak postav se tam, kde zastavuje poslední vagon, vystoupí pan Novák, a dá ti...“ do toho nosiče, ten nosič už byl vytvarovanej na ty balíky, který on posílal z Prahy, tam byly cigarety a léky a všechno možný, to já jsem nevěděl, co tam je, ona mi říkala, že mi tam dá jenom nějaký balík takhle do toho a pojedu domů. No tak jsem tam jel, a pak jsem se dozvěděl, jak to je. Ten pan Novák, to je možný, že to nebyl pan Novák, ale jinak se jmenoval, ale prostě jmenoval se pro nás Novák, pro sestru taky, no a ten to tam dovážel pravidelně tím vlakem. Jeden z nich, no...

A proč myslíte, že on takhle riskoval život celé rodiny?

Já nevím, já nevím, já v tom vidím nějaký čertový kopýtko, ale zase ona ta paninka nebyla taková kór krasavice, já jsem jí viděl akorát po konci války, pátého května, ona byla u nich, on pro ně nechal vykopat od bratra takovouhle díru, no užší, takhle vysokou a hlubokou, vyložil prknama a chtěl je tam schovat. A ten Lóbl to zrušil, že je to veliký riziko, že by to možná zasáhlo i tam do toho tábora, jo, židovského.

On tady ten pan Košvanc vykopal nějaký úkryt pro tu rodinu?

Úkryt, no.

A pro koho to kopal?

No snad pro tu rodinu tý doktorky, možná, ale nikdy tam v tom nebyli, jo, vykopal to, vybudoval, zastřešil, tohle v kůlně, ale nikdy to nebylo použítý, protože ten pan Lóbl říká, ten tam dělal takovýho organizátora, takovýho šerifa, kterej ty zbytečný rizika chtěl z toho vyloučit. Aby tam nepřišli zbytečně o život, ten byl hodnej, no, taky umřel nedavno, jsem slyšel.

A kolik měl ten Košvanec dětí vlastně?

Tři, tři děti. Dvě holky a kluka.

V té době války?

No.

Vy jste říkal, že jste chodil za války do kamenolomu, pokud si to dobře pamatuju, nebo do nějakého lomu, kde jste pracoval.

No jo, tam jsem chodil. Libochovany. Velkolom.

Kdo tam s váma pracoval, tam pracovali jenom Češi nebo ještě někdo jinej?

No tam pracovali Češi, pochopitelně v těch vedoucích funkcích Němci, a jinak zajatci a trestanci, zajatci nebyli trestanci, na ty se vztahuje určitý ochranný opatření, žejo, ale trestanci, kteří dělali tady na Richardu, tam jeden čas taky chodili, hodně, já nevím, jestli jich bylo padesát nebo sto, to nevím už, ale ti prostě, s těma se zacházelo jako se psama. Třeba v období, kdy se vybírají brambory a prší, tak ta hlína odmokne a uvidíte brambor, tak ten vězeň když ho viděl, tak skočil po něm, a když ho viděl ten, tak ho zastřelil. A do večera... Tedy to neříkám, že se to stalo každěj den, ale stalo se to několikrát a do večera ho tam nechali ležet, ve čtyři hodiny šli domů, protože oni museli za světla, aby

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

nikdo neutekl, aby všichni přišli zpátky, no tak toho mrtvého sebrali a nesli ho jako prkýnko, oni už byli jako prkýnka, oni už byli hubený.

A co to bylo za trestance, odkud oni byli?

Prosím?

Odkud byli ti trestanci? Kde byli věznění?

Na Richardu tady, v Litoměřicích, na tý podzemní továrně pod Radobýlem.

A to byli jako kriminálníci nebo političtí vězňové?

To byli političtí vězňové, všichni.

A oni se nějak lišili oblečením od těch ostatních?

Ne, nelišili, oni měli ty štráfaty, takhle podélně ty obleky, i čepičku takovou, ale pod tím, v zimě, neměli nic, čili když tam u nás dělali tu betonárku, tak vybetonovali celej ten krám, ten lom, ty stroje tam, ty jsou mohutný, tak prostě ty papíry od toho cementu sebrali a omotali si je okolo těla, aby jim nebyla zima, poněvadž mrzlo. A vezli jim s sebou konev nějakýho pití, v takový jako mlékařský konvi, a v zimě to zamrzlo a neměli nic. Je pravda, viděl jsem taky něco jinýho, než jen to zlo, u těch trestanců byl esesák, jako dozor, kterej měl takhle zadek, jak máme odshora dolů, tak on ho měl napříč, kulka mu rozřízla zadek takhle jako napříč, jo, tak on nakázal, aby mu přinesli lavici, ti vězni mu přinesli lavici ven, on si na ní lehl, svlíkl se do půl těla, opaloval se a spal, a ti chudáci se mu tam chodili hlásit, že jdou na záchod. Oni neměli kam utýct, kam chtěli utýct, tady je Labe, tady je železnice, tak nešlo to nikam, no tak ti kluci z Litoměřic, co uměli německy pořádně, tak říkali, „Ty prosímte, jak to, že ty tady hlídáš a usneš a ležíš na lavici a spíš,“ a samopal držel takhle pod lavicí, a on říkal, „Vždyť já můžu být za měsíc na jejich místě,“ a to se taky stalo, jak říkám, to je těsně před koncem války. I takovej člověk se našel, no.

Měli ti vězni nějaká označení na těch uniformách? Měli nějaké znaky na těch uniformách?

No měli, červenej trojúhelník.

A říkal jste, že tam byli i váleční zajatci, jak se chovali k těm válečným zajatcům?

No tak obstojně, myslím, že jako loajální byli k Francouzům, ti tam byli dlouho, s těma jsem dělal, taky jsme si vzali do dílny dva, Gaston Fetus a Abel Schollé, ještě si pamatuju, jak se jmenovali, tak ti s námi dělali jako zámečníci, jo, tak k těm oni se chovali dobře, kór potom když přišli Američani, jako poslední tam byli Američani, tak to přijel důstojník jejich a oni si požádali, co chtějí, naproti taky, v tom hostinci, tam byl taky... Měli míč a házenou a takový ty blbosti, jo, no takový volovinky chtěli, tam jim to přinesl. Tam to všechno jim přinesl, automaticky. Krabičku, tam to bylo taky, lihovina, a cigarety americký a reže, takový volovinky. To jim přivezli automaticky, ale co chtěli ještě navíc, takže těm oni žehlili si prostě mejdlíčko, jo.

A došlo tam třeba k nějakému úmrtí někdy z těch zajatců někoho?

No jo, přišlo, přišlo, já můžu potvrdit, že z toho hořejního patra, tam jednou šel ten mistr, střelmistr, kterýmu se říkalo... Jmenoval se Šmídl, šel nahoru a s ním SA Mann, čili Sturmabteilung, to bylo SA,

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

žejo, ten civilní sbor těch lotrů, tak ten šel s ním s pistolí, a ten když je viděl, ten americký zajatec, tak skočil dolů do toho spodního patra, a tam to bylo samý kameny, tak se rozsekal o ty kameny.

Víte proč, oni ho šli zatknout nebo...?

Ne, já jsem zapomněl říct proč, oni to zdůvodnili tím, že kdo neudělal šest vozejků, nedostal takovejhle krajíček chleba, nedostal, když šli kolem toho výstupku, kde bylo to zábradlíčko, tam byl ten vedoucí, ten co rozdával, těm co udělali šest vozejků, tak rozdával krajíček takovejhle, a když neudělal, dostal facku. Proto jsem taky říkal posledně, ten co tady bydlel, šli jsme se tam pomstít, po pátým, a tak on mu dal pár facek, tomu vedoucímu a řekl za co, „Za to, že si fackoval ty, co neudělali šest vozejků.“

Vy jste taky zmínil vaší ženu, že jste se potkali poměrně krátce před válkou, s vaší ženou...

No jo, dva roky jsme spolu, ne chodili, ale spolu jsme žili, skoro. No a prakticky to odnesla tím, že řekla svůj názor, několikrát při svačině před dvouma Němkama, no před všema Němkama, a ty dvě jí udaly, Anna Oppeltová z Lhotky nad Labem a Antová z Ústí, manžel tý Oppeltový byl dozorcem na Pevnosti, na Malý pevnosti, tak přišlo pro ní gestapo, na tom závodním výboru, jak já jsem dělal předsedu kdysi, tak ale to byl německej výbor... Tak jí nafackovali, až byla od krve a nařídili jí, aby se šla umejt, a ona byla vzdorovitá, nešla, tak jí hodili do auta a do pevnosti, ve vokně číslo dvě, jak je na pravý straně, to druhý okno, tam jsme spolu mluvili z toho můstku na silnici, to je daleko, tak mi řekla, jak to je. Já jsem tam jezdil čtrnáct dní, furt jsem jí někde viděl, česali rajčata a tak dále, na poli, no tak jsme spolu tak nějak mluvili, a teď říká, „Jak dlouho tam budeš?“ – „DKV“ – do konce války. Čili tam byla na pevnosti asi měsíc a pak jí odvezli, dva roky byla v tom Ravensbrucku, v tom ženským táboře, číslo dvacet osm tisíc, to znamená, to byl plnej, plnej baráků. A tam byly samý takovýhle trestankyně, on ne, možná některý něco dělaly, ale ona nic nepodnikala, jenom vyjadřovala, a chválila třeba Beneše a nadávala Hitlerovi, a oni to daly všechno dohromady, ony si vynutily ty dvě káči, aby gestapo mělo důvod na ní zapracovat. No a vrátila se s podlomeným zdravím a dvacet roků už je po smrti, no jo...

A vás tedy nechali přijet až k té malé pevnosti a mohli jste tam s ní nějakým způsobem rozmlouvat?

No to bylo neuvěřitelný, já jsem byl jako pes, prostě já jsem jí tam nesl jednu dvě housky a ten salám, co jsem měl na ten přídavekovej lístek, jo, a dal jsem jí to, byl kompost na poli, tak za ten jsem jí to dal na zem takhle. A on mě chytil, ten největší kruřas, ten Řezák mě tam načapal, akorát: „Víckrát ať tě tady nevidím,“ a to bylo všechno. Neudělal mi nic, ta kurva. Ale oni... Já jsem dělal, jako když pumpuju kolo a přitom jsme spolu mluvili, ona byla vedle na poli, jo, přes škarpu to bylo pole, tak takhle jenom, víc to nešlo. Já jsem tam šmejdil... Čtrnáct dní jsem nebyl v práci, a ten náš mistr, to byl poloněmec tady z Terezína, to žaloval, že tam chodím, na tu Pevnost a tam mi ten mi pak říkal, „Příště to řekněte mně a já vás nebudu za to stíhat,“ Němec, a tohle byl náš poturčenec tady z Terezína.

Koncem války přicházely do Terezína transporty vězňů z různých koncentračních táborů, viděl jste někdy něco takového?

Katastrofický, to taky, to ještě se zmíním o tom, že i Košvanec měl tady to, nejenom židům pomáhal, ale všem kam to šlo, jednou, oni to neznali tady ti Němci, co je vedli, jo, tak on jim řekl tady odbočit, tak odbočili tady před Kopistama, a vzal je přes ves do baráku k sobě, toho číslo devadesát dva, sestra tam narychlo uvařila hrnec bramborů velikej, a dvě šrůtky masa uvařila, a oni si lehli a spali na zemi, a

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

ti, ti prostě s tím souhlasili. Až to uvařila, tak se najedli, každému udělali porce takhle, brambory a maso, a to nebyli židi. Jim to bylo jedno, a prostě tohle... Pomohl jim se alespoň najíst, protože v Terezíně, všichni se nastěhovali do těch hradeb, dolů, a byli tam celou tu dobu takovou předrevoluční, přišlo, zima byla... Já jsem se ptal někoho, já nevím, koho už jsem se ptal, „Jak to tam je, co tam dělají?“ No přišlo na ně a nedostávali jídlo, no, některý tam umírali.

Mě by zajímalo, co jste vlastně vy sám viděl z těch transportů, vy jste je někdy viděl, jak pochodují lidé do Terezína?

Já jsem to... Když šli, tak jsem je viděl z okna odsud, po silnici jak jdou, tady po tý betonce chodili, od Lovosic, jo... A velký skupiny a menší skupiny, tak říkám, najednou, jednou se mi stalo, my jsme tam nosili, my jsme taky nic neměli, chleba, brambory a tohle, tak jsem tam šel a tam šla skupinka, za nima, za tím velkým štrůdlem, asi dvacet nebo pětadvacet nebo třicet lidí, a ten říkal, ten Němec, říkal německy teda, „Těm nic nedávejte, to jsou Poláci a Rusové, vzadu jde skupina Češi, vede je major Uberacker,“ to byl vedoucí kina vojenskýho v Terezíně, ten major Uberacker, a on měl už, tedy než ho zavřeli, ty krční, oni tomu říkali jednoduše krční souchotiny lidi, jo, neměl hlasivky v pořádku, „Estli nebudete zticha, tak půjdete všichni ven,“ jo, na děti, když děti řvou jako blbci, no tak tohleto, tak on chudák přežil koncentrák, ten major Uberacker, proto říkám, to byly hrozný transporty, obrovský... Jedeme do práce, zatočíme tady doprava z tý silnice na Terezín, a ve škarpe ležel zastřelenej. Trestanec. Takhle ruce nahoře, v nich měl trávu, a je tady pochovanej u nás na hřbitově, no a to se stávalo dost často. To teda všechna čest, Rusové tady zastavili ty tanky, lidi naši šli s praporem, tak je zastavili tady, ty první, co přijeli, ty těžký, a ukazovali lidi v tom, jak byly ty, oni tomu říkali spitzgrub, ty protistřepinový výkopy, jak byly podél silnice, tak tam je Němec schovanej... Rusáci ho nezastřelili, lidi chtěli, aby ho zastřelili, nezastřelili ho.

No zůstaňme ještě v tom období před koncem války, jak vlastně vypadaly ty pochody smrti, jak vlastně přicházely do Terezína, jak se jim říkalo, byli tam ženy i muži nebo jak to...

Strašně, strašně, díval jsem se, říkám, z lanovky z Libochova, koukám po silnici od těch Církvice, šla skupina asi třiceti ženských, a to jsem si říkal, „Páni, to je z odpuštěním v prdeli,“ a jednu nesli mrtvou. To jsem říkal, „Páni,“ to jsem ještě nevěděl vůbec, že manželka je v tom koncentráku, jo, tak jsem si říkal, tak to jí může potkat, tohle, ženský nejsou tak odolný... Ještě nesli jednu mrtvou... Strašně vyhublí, to byli chudáci. Říkal jsem taky o tom Baruchovi, jo, je to tam, v těch poznámkách? Toša Baruch byl taky žid, ale náhodou ho Košvanec sebral, on už nemohl, tak z toho transportu ho takhle sebral, posadil ho na tu štangli na kolo, to se tak dělalo, s klukama jsme to dělali, na tu štangli, a odvezl ho domů... A já jsem nevěděl, já jsem to nevěděl, teď jsem mu spravoval kolo, píchnul kolo, pověsil jsem jeho hrušku tam na větev a vyndal jsem duši, zazáplatoval, a zpíval jsem si a slyším... pláč, jdu za tím, místo v chlívku prázdný, na zemi sláma a na slámě peřina, tak jdu za sestrou a říkám, „Co tam máte ve chlívku, tam je peřina a sláma,“ a on přišel Košvanec a říká, „No tak když už to ví, tak ho vyndáme. Ohřej vodu, přines necky...“ Ohřáli vodu, necky, hodili tohohle toho... Vytáhl Tošu Barucha, to byl jugoslávskéj poručík, rozpraskaný zhnisaný paty, takovýhle kolena, ty kolena vypadaly takovýhle, ony nebyly tak veliký, ale tam to bylo hubený, tak to bylo hrozný, no tak ho tam vykoupali, oblíkl ho do svých šatů... A na dveře, „Buch! Buch!“ no esesáci, tak holku hodil vedle k sousedům přes studnu, todle, vzal si bubínkovéj revolver a motyku, a šel jim otevřít. Když bude nejhůř, že je zastřelí a ještě s tou motykou je zabije... A oni šli, byli tam s těma trestancema, s tím masem, a ty brambory, jak jim dali to jídlo, těm trestancům, a to byli oni dva, co je vedli... A teď viděli, že on má maso, tak to šli

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

vyměnit za boty, nový, a on už, on už, „No, to musíte Gross Bauer,“ on neuměl německy, a že nemá maso už, už nemá, no tak to dopadlo dobře, jen taková náhodička, jo.. Všelijaký takovýhle blboviny, jo...

A viděl jste, že by někdo někdy těm lidem, kteří přicházeli v těch... Nebo pochodovali koncem války do Terezína, že by jim pomáhal někdo z místních?

Moře lidí tam chodilo, moře lidí, některý jim to dovolili dát a jiní, ti jim to nedovolili, nosili tam od nás lidi chleba, co měli no, takový to... Co měli, no. Hodně tam chodili.

A jak jste zmínil, že jeden z těch dozorců vlastně říkal, že na konci jednoho z těch transportů jsou Češi, vy jste sám je potom viděl, jak šli kolem?

Viděl, viděl, viděl jsem je, no tak jsme jim dali to jídlo, protože tam těm to nedovolil, to jsou Poláci a Rusové a tohle to jsou Češi, ta skupinka vzadu, vede je major Uberacker. Já říkám, „Páni, to je bejvalej velitel kina v Terezíně,“ my jsme tam chodili jako děti ve středu zadarmo, jo, proto jsem ho znal.

A jak vypadali ti Češi, co měli na sobě?

No to samý, co tamti, to samý. To samý, že možná byli líp, líp vzájemně podporovaný, takže na tom byli duševně něco líp, tamti byli beznadějní, protože nic neměli, nikdo jim nic nedal a nikdo s nima nekomunikoval. A tihle ti přeci jenom už byli tady doma.

Koncem války propukl v Terezíně tyfus nebo tyfová epidemie, jak jste se to dozvěděl, že něco takového je?

Jak... To je návaznost na to, co jsem prve říkal, ten Toša Baruch, ten poručík jugoslávské, byl teda u sestry tam v tom chlívěčku, a teď zavolali doktora, generál Vymětal tady bydlel, jak je ten obchod, tak to je jeho barák, tak přišel k němu a říkal, „Má tyfus,“ tak vyjednal v Terezíně v nemocnici, aby ho vzali s tím tyfusem, oni měli, oni už karanténu tam měli, tak ho naložili, tady jeden sedlák vzal koně, takový rybičky hubený, a naložil tam slámu a dali ho na slámu... A odvezli ho k nemocnici a tam už ten personál věděl o něm, tak ho vyndali a vyléčili ho a on za měsíc přišel tady a přinesl aktovku s prádlem, který mu ona dala na cestu, do té nemocnice. Chudák. A tak mu to dala zpátky, ty krámy s tou aktovkou, on měl... Ukradl Němcům, jak měli ty Besarábci, koně i vozy, tak oni sem utekli do Německa, tak on jim ten vůz i koně ukradl a jel domů do Jugoslávie s koňma. A tak dopadl tak, že ten Baruch byl nakonec v Americe, měl nějakou továrnu taky, no říkám, byl to podnikavej člověk, no a už je taky po smrti. Byli tam... Syn tam byl na dovolený, v Bělehradě, a věděl v který ulici a číslo a všechno věděl, tak se tam stavěl. A oni lidi když se to dozvěděli, tak celá ulice tam měla slavnost, že tam přijeli lidi, kteří mu zachránili život, byl populární člověk, tak asi taky dobrej člověk, tak to dopadlo šťastně, no.

Stalo se, že by někdo z Terezína nebo z té Pevnosti utekl a byl tady hledán gestapem nebo policií?

Ne, to se nestalo, ale utekli odtamtud, při prohlídce Malý pevnosti, manželka nebyla se tam podívat, a já jsem se tam byl podívat, a viděl jsem tam, taková ta snížená hradba, a tam že... Stáli tam dva teplíčáci a oba odtamtud utekli, ale teda to museli skočit ze čtyřech metrů. Utekli.

Když vypukla... Nebo když teda došlo úplně na konci války v těch posledních dnech, nebo na tom přelomu... Přišli někteří z těch vězňů sem do Kopist?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

Přišli, přišli... Přišli, ale ne moc, málo, já nevím, mně se zdálo, že to muselo bejt organizovaný, že jich sem nepřišla lavina, jenom pár jich přišlo, takže oni, oni už tam možná na to byli s tím stravováním trošku líp, jo, asi na tom byli líp... Jak jsem říkal, ta doktorka mi ušila ještě na pátého května prapor, sestra sehnala, červenou, modrou, bílou, a ona mi ušila prapor, tak jsem ho vyvěsil tady na ten... No my jsme prapory neměli, za to byl taky trest tenkrát.

Tak po krátké pauze bych se vás chtěl zeptat ještě na pár doplňujících otázek, když jste byl svědkem té řady pochodů smrti, které přicházely do Terezína, byli mezi nimi i židé?

Nevěděl jsem, nikdy jsem je neviděl, nikdy, já nevím, proč...

Jak víte, že to nebyli židé? Že neměli hvězdy na sobě nebo...?

Neměli hvězdy, no, neměli hvězdy, já jsem je nikdy neviděl... Já jsem viděl jenom to, že přijížděli vlakem, jo, a tady po silnici jsem je neviděl.

Zmínil jste, že jste byl členem nějaké gardy po válce...

No.

Jak se jmenovaly ty gardy?

No oni tomu říkali revoluční gardy, ale až se to uráželo, že ty revoluční gardy rabovaly potom ten bejvalej německej majetek, jo, a to u nás nebylo, my jsme tady žádný Němce neměli, my jsme akorát udělali násilí na Němce, že tady koupil nějakej Ofner, Němec, pole od velkostatkáře a zasadil tam několik hektarů jahod, tak jsme šli do Litoměřic, sebrali jsme – bylo nás dvanáct – sebrali jsme známý Němky, vzali jsme je sem na pole, posbírali jahody a odvezli to do Pevnosti, vězňům jako. Tak to jsme udělali trochu násilí, ale my jsme tu neměli nějakou práci, my jsme tu Němce neměli vůbec.

V čem vidíte to násilí, v čem to bylo násilný?

Ne, já jsem myslel, že my jsme nevěděli, kdo by to mohl udělat, nasbírat ty jahody pro vězně, který je ani neviděli několik let některý, no tak jsme si vzpomněli na ty Němky, my jsme jezdili okolo nich na to nádraží, tak jsme je znali, tak jsme šli do těch baráků a tam jsme je požádaly, aby s náma šly a ony šly, nažraly se jahod, nasbírali košíčky, to jsme dostali od toho jahodáře, no a kolik nasbíraly košíčků, tolik jsme odvezli do Pevnosti a bylo to prima. Tak se mi zdá, že to násilí ani nebylo, že to bylo jenom naplnění nějaký tý podstaty něčeho organizovanýho, my jsme žádnou revoluci nedělali, ta už byla hotová.

Zmínil jste, že byl někdo v té revoluční době na konci války roztrhán někde na nádraží nebo kde...

No, no, no...

O koho šlo nebo co se vlastně stalo? Můžete mi to...

Byl to krejčí z Terezína... A teď to jméno, mi vypadávají jména, já vím, jak se jmenoval, i vím, jak byl velkej, že byl malej, německý jméno měl taky... A Němec to nebyl. A prostě čekající na vlak, ho roztrhali, poněvadž ho znali, udával, udával lidi. Prostě udavač to byl.

Vy jste u toho byl?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Já jsem tam nebyl, ale slyšel jsem to, slyšel jsem to, že to udělali lidi a byl jsem s tím srozuměnej, že je to v pořádku.

Vy jste byl svědkem nějakých odplat na Němcích tady v Terezíně, třeba jste svědkem něčeho, nějakých násilností vůči Němcům?

No, v Terezíně ne, ale byl jsem na popravě jednoho esesáka, v Litoměřicích, protože můj kamarád, se kterým jsem dělal v Libochovanech ve skále, Karel Mališ, to byl Polák z toho polského území, tak ten uměl perfektně německy a on dělal toho katového pomocníka, tak já jsem ho potkal, sháněl jsem něco, něco pro manželku, o tom věznění, ona to nechtěla, ale zkusil jsem to... No a potkám ho, on měl tu černou uniformu, „Co je, Karle?“ „No já dělám toho katového pomocníka,“ ten kat byl Brňan, já jsem ho znal, fousy takhle, no a... „Tak já ti dám pozvánku, na popravu,“ dal mi pozvánku, nevím, ani, jak se jmenoval, ten vůl, ale viděl jsem, jak to vypadá, ta poprava. On ten Němec se bránil, nechtěl, jenže ti dva měli páru, tak ho nesli jako hadr, jo, tam, dali mu takhle opasek, žejo, ho vytáhli za zadek a tudle... Potom tu stoličku a poslali ho, hotová věc... On když už přišel pod tu šibenici, tak hajloval, takže to byla bestie až do konce. Tak ho zmačkli a popravili, hotová věc... Ošklivěj pohled, z nosu a z pusy a krev... No a... Pohled je to pro bohy, no. Poprvý jsem to viděl a už to nepotřebuju vidět celý život.

A to se odehrálo kde, ta poprava?

U soudu v Litoměřicích.

Kdo se tam přišel podívat?

Prosím?

Kdo tam byl se podívat na to?

Pro pozvaný to bylo jenom, pro pozvaný lidi, tam byla hromada všelijakých funkcionářů a tak dále a tak dále. A nebo lidi, kteří o to stáli... Nebylo tam sto lidí, ale o něco míň, no, padesát třeba.

Byly tam třeba ženy a děti u toho?

To ne, to ne, to není podívaná taková, to je ošklivá podívaná. Ať je to, kdo chce.

Já vám děkuju mockrát za rozhovor.

Není zač. Já jsem rád se pokusil vám říct všechno co vím, a nechtěl jsem se vytahovat s něčím, co nevím nebo co jsem neviděl, to bych si nedovolil, já jenom jsem toho viděl dost, třeba v té skále, jak ti trestanci tam museli makat a tam přišly ty konvice, napít, a ona byla zamrzlá, a tak chudáci... A zas na druhý straně mi udělalo dobře, když ten esesák měl ten zadek rozstřelenej, napříč ještě, a ti vězňové to věděli, že je to v jádru už na konci života člověk, kterej je dobrej, tak se mu chodili hlásit, když šli na záchod, oni chodili furt na záchod, chodili furt. A on, „Dyť já tam za měsíc...“ A taky za měsíc už byl konec. Takže to jsou věci, který se mi líbily, jo, my jsme sami taky udělali jednu chybu, u toho ložiska u toho drtiče v kladkostroj, řídil to Francouz a on špatně nahoře uvázal na ten hák... A ten kladkostroj mu spadl na záda, to bylo takový neúmyslný zmrzačení, to není sranda, když mu to přerazí páteř, žejo, tak ho odvezli do nemocnice... No neumřel na to, ale... Tak jsem byl nerad. Viděl jsem tam lecos, no, mrtvý i naše, můj brácha tam přišel o život... Přívozník si dával dopředu, ten propulsovej motorek, a

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

deset lidí bylo na loďce a deset kol... A jak bylo dvacátýho sedmýho listopadu nebo prosince, spíš prosince, vlnky už byly takhle vysoký, ta jedna vlnka šla přes špičku a už to šlo ke dnu. Ty kola se převrátily na ty protisedící, bráchu a ještě jednoho Falbra tady z vesnice, a oba zůstali pod těma kolama. Tam ti vyplavali, i ti... Zachránili se i ti, co neuměli plavat, protože Němci tam česali hrrušky zimní, tak tam měli žebříky, tak ten žebřík hodili do vody a oni se chytili a doplavali ke břehu. Takový voloviny se tam staly, no.

Děkuju.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.